

פרשת תולדות

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

פרשת השבוע - 'תולדות' מביאה לפנינו את סיפורם של התאומים יעקב ועשו. לידתם, תהליך התבגרותם והיחסים ביניהם.

התאומים

עשרים שנה חיכתה רבקה אמנו לפרי בטן, ולאחר שה' נעתר לתפילותיו הרבות של יצחק - הרתה. במשך ימי הריונה הרגישה בתופעה מוזרה: כעין מלחמה התחוללה ברחמה. מה שהפליא אותה ביותר היתה העובדה שכאשר עברה ליד פתח בית-המדרש הרגישה כאילו העובר רוצה לצאת, וגם כשעברה במקומות של עבודה-זרה הרגישה בתנועה דומה. איזה מן יצור הוא זה? חשבה. היא הלכה לשם בן נח אשר רוח הקודש שרתה עליו ושאלה אותו לפשר הדבר. "ויאמר ה' לה (על ידי שם) שני גויים (עמים) בבטן ושני לאומים (מלכויות) ממעיך יפרדו...". ואכן בתום ימי ההריון נולדו לה תאומים הראשון יצא כולו שעיר ואדמוני ומיד אחריו יצא השני כשהוא אוחז בידו את עקב רגלו של אחיו, ולכן קראו לו יעקב. "ויגדלו הנערים, ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים". במשך שלוש עשרה שנים גדלו ביחד והסובבים אותם לא עמדו על ההבדלים בטבעם, אך בהגיעם לגיל שלוש עשרה פרש כל אחד מהם לדרכו.

מכירת הבכורה

יום אחד חזר עשו רצוף ועייף מן השדה, שם היה עסוק כל היום בציד חיות ועופות. בבית מצא את יעקב מבשל תבשיל של עדשים אדומות. "...הלעיטני נא מן האדום האדום הזה..." - ביקש עשו מיעקב. יעקב נענה לבקשתו אך בתנאי שימכור לו את הבכורה. עשו היה שקוע בתאוות העולם הזה ולכן - "ויבז עשו את הבכורה". הוא עורך לעצמו חישוב קר וקצר, ומשיב ליעקב: "הנה אנוכי הולך למות ולמה לי זה בכורה!". לאחר שעשו נשבע, לבקשת יעקב, כדי לתת תוקף לדבריו, נתן לו יעקב מן התבשיל.

יצחק בארץ פלשתים

"ויהי רעב בארץ" - מפאת הרעב נאלץ יצחק לנדוד עם משפחתו אל גרר שהיתה תחת ממשלתו של אבימלך מלך פלשתים, כשהוא מבורך על ידי הקב"ה.

ואכן, הברכה שרתה במעשי ידיו ורכושו של יצחק הלך וגדל, שדותיו ובהמותיו נפוצו על פני מרחבים רבים. הדבר היה לצנינים בעיניהם של תושבי האזור - "ויקנאו אותו פלשתים". אבימלך החליט לגרשו מארצו; "לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד" - כל הגדולה והעושר בא לך מאיתנו ועל חשבוננו. יצחק נוטל את מקל הנדודים ומגיע עד באר-שבע.

מאז יציאתו של יצחק חלה הדרדרות ברמת היבול של ארץ פלשתים ופריה. אז הבין אבימלך כי כל מה שהיה עד עתה היה בזכות יצחק ולכן הגיע אליו כדי לפייס אותו. השנים כרתו ברית שלום בניהם.

הברכות

בתחילת הפרשה כבר נאמר כי "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב". יצחק הגיע לגיל זקנה ועיניו כהו עד שלא יכול לראות בהן כלל.

פרשת תולדות

לפני מותו, ביקש יצחק לברך את בנו, עשו. הוא קורא אליו ומבקשו: "צא השדה וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי . . . בעבור תברכך נפשי בטרם אמות".

רבקה, השומעת את דברי יצחק, מצוה על יעקב, בנה האהוב, לגשת אל הדיר ולקחת משם שני גדיי עיזים על מנת שתכין מהם מטעמים ליצחק אותם יגיש לפניו יעקב כדי שיברכו אביו לפני מותו במקום את עשו.

בתחילה היסס יעקב, הן על אף שאביו כבר אינו רואה אך על ידי מישוש יוכל בקלות לגלות כי אין זה עשו, ואז, במקום ברכה עלול הוא לקללו על מעשיו. רבקה דבקה בעמדתה וכדי להסיר את חששותיו היא מלבישה אותו בבגדיו של עשו.

יעקב נכנס אל יצחק המופתע לנוכח המהירות בה חזר "עשו" מן השדה. למרות שבמישוש הכיר את בגדי עשו אמר יצחק: "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו". לאחר שאכל מן המטעמים ברח יצחק את יעקב: "ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ . . . יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים...".

רק יצא יעקב מחדרו של אביו ואחיו עשו בא מן השדה. כשנכנס אל יצחק עם המטעמים נוכח לדעת כי אחיו בא לפניו ולקח את ברכתו. הוא התלונן בפני אביו על התנהגותו של יעקב וביקש שיברך אף אותו. אך יצחק סרב בטענו שיעקב לקח את כל הברכות. עשו הרבה בתחנונים: "הברכה אחת היא לך אבי, ברכני גם אני אבי...". יצחק נענה לו אך מסיים את ברכתו: "ועל חרבך תחיה ואת אחיך (יעקב) תעבוד...".

יעקב יוצא לגלות

עשו רותח מכעס והוא זומם להרוג את יעקב ולירש את אביו לאחר מותו. שוב קוראת רבקה ליעקב ומזהירה אותו מפני אחיו הרוצה לנקום בו. היא מורה ליעקב לצאת ולברוח אל בית הוריה בחרן עד יעבור זעם וישכך כעסו של עשו. מיצחק היא מבקשת שישלח את יעקב לבית הוריה כדי שימצא לעצמו זיווג מתאים היות ונפשה מואסת בבנות המקום שבסביבה.

יצחק מברך את יעקב לפני צאתו "וא-ל ש-ד-י יברך אותך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים" ובהזדמנות זו הוא ממשיך את הברכות שניתנו לאברהם אביו, הכוללות את הבטחת הארץ: "ויתן לך (ה') את ברכת אברהם . . . לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלוקים לאברהם".

מקור: maale-adumim.com